

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2302>**Т. Юзько,**

доктор філософії

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

В. Слугоцька,

асистент кафедри соціально-економічних дисциплін

Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЖИТТЯ ПРАЦІВНИКА У СФЕРІ ПРАЦІ

Постановка проблеми. Говорячи про механізм реалізації захисту права на життя працівника у сфері праці, насамперед, потрібно з'ясувати етимологічну природу даної категоріальної конструкції, визначити її структуру, а це, в свою чергу, потребує звернення до теоретичних напрацювань, запропонованих загальною теорією права, що є умовою правильного, комплексного та всебічного розуміння галузевого поняття. Варто зазначити, що тематика цього питання є динамічним поєднанням окремих понять, які мають не тільки юридичну природу, але й загальнонауковий характер. Крім того, досліджувана теоретична конструкція є результатом діалектичного поєднання галузевих понять правової науки, а також фундаментальних категорій права в цілому. У зв'язку з цим, дослідження механізму реалізації захисту права на життя працівника у сфері праці потребує звернення як до теоретичних надбань наукової теорії, так і до напрацювань правової науки, при чому здобутки правової теорії є логічним акумулюванням інститутів загальної теорії права і тих, що мають галузеву приналежність.

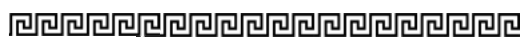
Стан дослідження проблеми. Наукову основу дослідження становлять праці вчених, які досліджу-

вали зміст категорії «механізм» в загальнонауковій, управлінській та правовій площині нашої держави. В цьому аспекті було використано досвід таких науковців, як Т. Г. Альберда, В. М. Андріїва, Б. Н. Болотіна, В. Н. Бутиліна, С. Я. Вавженчук, К. Г. Волинка, Н. Д. Гетьманцева, О. В. Жадан, Н. А. Князева, І. О. Снігирьва, С. А. Шишкіна тощо.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі сучасної наукової теорії дослідити проблематику механізму захисту права на життя працівника та сформулювати власну наукову позицію щодо цього напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Категорія «механізм» належить до числа тих, що не мають юридичного походження, але в силу своїх конструктивних особливостей широко використовуються у праві для позначення певних юридичних конструкцій. У правничій сфері даним терміном стали оперувати тільки із середини ХХ століття, а сьогодні науковці широко використовують його в складі інших юридичних понять. При чому така практика є об'єктивно обґрунтованою, зважаючи на функціональні властивості «механізму» як такого.

З етимологічної точки зору слово «механізм» означає внутрішній устрій, сукупність станів і процесів, що скла-

дають явись явище, устрій для передачі та перетворення, що являє собою систему тіл (ланок), в якій рух одного або кількох тіл спричиняє рух інших тіл системи [1, с. 13]. Наукова теорія визначає «механізм» як «сукупність штучних рухомо-сполучених елементів, що здійснюють заданий рух, пристрій (сукупність рухомих ланок або деталей), що передає чи перетворює (відтворює) рух, внутрішній устрій, система функціонування чого-небудь, апарат будь-якого виду діяльності» [2]. Характеристика явища або процесу як механізму передбачає: «по-перше, складність його структурної побудови; по-друге, системність, узгодженість організації його елементів; по-третє, здатність до динаміки, визначеної цілеспрямованої діяльності; по-четверте, його обумовленість до самоуправління або зовнішнього управління». Виходить, що «механізм» як родова наукова абстракція може застосовуватися для характеристики достатньо широкого кола явищ та процесів» [3, с. 65]. Тому з огляду на вищезазначене можна констатувати, що «механізм» як правова категорія символізує рух. Крім того, вона давно і досить активно використовується в контексті характеристики різних динамічних правових процесів, що, в свою чергу, дає можливість та підстави розуміти право як результат впливу на суспільні відносини за допомогою юридичних засобів.

Саме «механізм в праві» є фундаментальною категорією для позначення тих юридичних конструкцій, якими оперує правова наука та юридична діяльність. Такими, зокрема, є «механізм правового регулювання», «механізм правового впливу», «механізм дії права», механізм правотворчості», «механізм забезпечення прав людини», «механізм захисту суб'єктивних прав», «правовий засіб» тощо. Але, незважаючи на широке використання даного поняття для характеристики відповідних процесів в рамках правової реальності, кожне з них ста-

ном на сьогодні не має однозначного визначення. По відношенню до «правового механізму» «механізм в праві» є об'єктивно ширшим поняттям, а тому в аспекті оціночної характеристики охоплює «правовий механізм» як такий. Хоча правовій доктрині відома й інша концепція. Така ситуація має пояснення та зумовлена відсутністю єдиного та однозначного підходу до визначення даного поняття. Причому єдиний підхід відсутній як на законодавчому рівні, так і в правовій науці. Тому наукова теорія оперує тими інтерпретаціями, які запропоновані вченими з урахуванням індивідуального бачення змістовного наповнення категорії «правовий механізм». Зважаючи, що етимологія та зміст даного поняття на даний час нормативно не оформлені та однозначно не визначені, об'єктивовані на нормативному рівні механізми позитивного права – недостатньо вивчена правовою наукою реальність. Зокрема, одним із перших, хто запропонував використовувати в науковому обігу дане поняття, є Ю. М. Тодика. Свого часу він зазначив, що недостатньо мати матеріальні норми та розвинену систему законодавства, а потрібні чіткі механізми втілення їх в життя [3, с. 65].

Механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці – складна та динамічна категорія правової науки, адже є складовим елементом поняття «механізм правового регулювання» та походить від нього, а також – безпосередньо пов'язана з механізмом забезпечення прав і свобод особи. Тому при характеристиці «механізму» та його структури за основу візьмемо фундаментальні положення загальної теорії права, які характеризують механізм правового регулювання в цілому та з урахуванням особливостей і специфіки досліджуваної проблематики інтерпретуємо їх в сферу трудового права. К. Г. Волинка зазначає, що «механізм забезпечення прав і свобод особи –

це єдине цілісне і якісно самостійне явище правової системи, що являє собою комплекс взаємозв'язаних і взаємодіючих передумов, засобів та умов, які створюють належні юридичні та фактичні можливості для повноцінного здійснення кожним своїх прав та свобод» [4, с. 5-6]. Слід зазначити, що «правовий статус особи визначає зміст і призначення юридичних гарантій прав і свобод особи, а нормативні засоби забезпечення прав і свобод, в свою чергу, створюють належні юридичні умови для їх ефективного здійснення» [4, с. 6]. Таким чином, при визначенні поняття «механізм захисту права на життя працівників у сфері праці» будемо відштовхуватися від загальнотеоретичного визначення механізму правового регулювання. Проаналізувавши окремі погляди вчених з приводу даного питання, можна констатувати, що єдина позиція стосовно визначення даного поняття також відсутня. Залежно від індивідуального бачення відповідної проблематики категорія механізму правового регулювання має різне етимологічне та змістовне наповнення. Однак, у найбільш загальному вигляді його прийнято визначати як систему або сукупність юридичних (правових засобів). У цьому більшість авторів солідарні. В аспекті загальнотеоретичної концепції зауважимо точку зору Н. Д. Гетьманцевої, яка зазначила наступне: «виходячи з системного підходу і враховуючи той факт, що правове регулювання трудових відносин не може забезпечити ні один з елементів механізму самостійно, так як воно здійснюється одночасно всіма його компонентами в їх органічному взаємозв'язку і завдяки цим зв'язкам, краще використовувати визначення поняття механізму правового регулювання як «система», а не як «сукупність» [5, с. 227]. З таким підходом варто погодитися, адже в такому випадку категорія механізму не втрачає свого первісного призначення, а саме – функціональної

характеристики, яку власне забезпечують діалектично взаємопов'язані компоненти, об'єднані в поняття «система». Тому що «сукупність» не передбачає єдності між взаємодіючими елементами механізму, динамічного руху та, врешті-решт, досягнення кінцевої мети. А саме ця особливість є ключовою для характеристики правового механізму в цілому. Зважаючи на дану обставину, при формулюванні визначення поняття «механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці» фундаментальною основою буде «система». Крім того, змістовне наповнення даного поняття об'єктивно неможливе без знання, які складові елементи об'єднуються в систему та якою є структура механізму в цілому.

З приводу даного питання позиції вчених також неоднозначні і, як наслідок, – структура механізму охоплює найрізноманітніший набір компонентів. Причому більшість дослідників обмежуються загальновизнаним набором юридичних засобів. Інші автори розширюють їх склад за рахунок інших елементів правової системи [6, с. 323]. Так, В. М. Бутилін розглядає правовий механізм захисту в широкому та вузькому значеннях. Зокрема, на думку науковця, вузьке розуміння зводиться до діяльнісного аспекту, а саме – функціонування всіх державних структур, для яких пріоритетним завданням є захист прав особи. Натомість у широкому значенні мова йде про складну універсальну систему державно-правових інститутів, засобів та дій, які направлені на недопущення порушення прав та свобод особи, а у випадку порушення – на їх поновлення. Крім того, широке розуміння охоплює і діяльнісний аспект, який в основі вузького розуміння правового механізму, та передбачає встановлення компетенції і реалізацію наданих повноважень, спрямованих на створення умов для вільного розвитку індивідів та суспільства в цілому [7, с. 9, 11].

Цікаву точку зору з приводу цього питання висловив С. А. Шишкін. Зокрема, за його словами, під механізмом захисту прав варто розуміти сукупність процесуальних засобів, які забезпечують реалізацію матеріально-правової норми, оскільки захист прав особи – це реалізація норми матеріального права та власне способу, який нею передбачений. Разом з тим сама норма не входить до структури механізму, оскільки виступає об'єктивним чинником, що зумовлює його функціонування. Свою позицію науковець пояснює тим, що процес деякий час може існувати без матеріального права, а лише на підставі припущення, що певне право порушене. І лише в ході процесу може бути з'ясовано, що реальне право не порушене, а спосіб захисту, передбачений нормою права, не може бути застосований. І навіть заважаючи на це, механізм захисту функціонує [8, с. 7]. Як бачимо, визначення поняття «правовий механізм захисту» безпосередньо залежить від складу його структурних елементів та характеру їх взаємозв'язку між собою для досягнення цілей відповідного механізму. З огляду на це, перш ніж сформулювати визначення категорії «механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці», насамперед, необхідно визначити, які елементи входять до його структури, та з урахуванням одержаних знань запропонувати інтерпретацію наукового поняття. У найбільш загальному вигляді структура механізму правового захисту охоплює такі елементи як засоби, способи та форми. Ці терміни потребують уточнення.

На думку О. О. Федорової, під формою захисту прав варто розуміти стійкі механізми, які історично склалися в діяльності конкретних суб'єктів захисту з характерними для них способами, засобами та процедурними правилами. Категорія «форми» в даному випадку характеризує правову організованість (оформленість)

діяльності [9, с. 278]. На нашу думку, зазначене визначення потребує уточнення. На перший погляд, дана інтерпретація чітко обумовлює сутність категорії «форма». Проте словесне позначення «форми» через «механізм» недоречне, оскільки виникає термінологічна плутанина. Так, наукова теорія відносить «форму захисту» до структури механізму. Натомість з аналізу даного визначення слідує, що «форма» і є механізмом. Н. О. Князева відзначає, що форма захисту трудових прав – це регламентований правом порядок діяльності, яка здійснюється як компетентними державними або громадськими органами, так і самою зацікавленою особою, що спрямована на відновлення порушеного права, усунення перешкод у його реалізації, відшкодування або компенсацію шкоди, що заподіяна порушенням цього права, – який забезпечує її законність, обґрунтованість та доцільність [10, с. 24]. Як бачимо, це визначення побудоване лише з урахуванням діяльнісного аспекту. Інструментальний підхід до визначення форми захисту запропонували Н. Д. Гетьманцева та І. Г. Козуб. Так, в основі цієї концепції визначення «форми» як «сукупності способів, які спрямовані на поновлення, встановлення і визнання прав і законних інтересів осіб» [11, с. 41].

У контексті із способами та засобами захисту «форма» виступає об'єктивно об'єднуючим фактором. Застосування того чи іншого засобу, передбаченого на нормативному рівні, та використання способів, які також регламентовані, можливі в рамках юридичної діяльності, оскільки лише у такому випадку відбуватиметься реалізація їх сутнісного призначення у практичному житті суспільства. Незважаючи на наукові дискусії та протиріччя з приводу змістовного наповнення поняття «способи захисту», останнє варто відмежовувати від «форм» та «засобів» захисту і визначати в якості самостійного феномену

правового захисту. Так, загалом наукова теорія визначає способи захисту як сукупність дій, за допомогою яких відновлюються, визнаються, встановлюються права та законні інтереси особи [11, с. 41]. Стосовно терміну «засоби захисту», наукова теорія також неоднозначна. Так, у правовій науці під ним розуміють поєднання юридично значимих дій, що здійснюються уповноваженими суб'єктами на їх розсуд, але в межах наданих повноважень, мають цільову спрямованість, регламентовані правом та не суперечать інтересам суспільства [79, с. 26]; як сукупність дій, спрямованих на відновлення, визнання та встановлення прав і законних інтересів особи [11, с. 41]; як сукупність інструментів та юридично значимих дій, які застосовуються та вчиняються уповноваженими на здійснення захисту органами у випадку встановлення факту порушення права та в ході здійснення його захисту з метою відновлення, усунення перешкод в його реалізації, відшкодування шкоди, заподіяної порушенням такого права [10, с. 27].

Таким чином, формами захисту права на життя працівників у сфері праці є: 1) звернення працівника до профспілкової організації для врегулювання розбіжностей, що виникли між ним та роботодавцем (у випадку, якщо такий працівник є членом профспілкової організації); 2) звернення до комісії по трудових спорах (далі – КТС); 3) звернення до суду (якщо на підприємстві, в установі, організації комісія по трудових спорах не створена, або з метою оскарження рішення такої комісії); 4) звернення до інспекції або органу, який уповноважений здійснювати нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.

Способами захисту є: 1) визнання права; 2) примушення до виконання обов'язку; 3) визнання умов колективного чи трудового договору недійсними; 4) визнання факту укладення трудового договору; 5) віднов-

лення становища, яке існувало до порушення права; 6) відшкодування витрат; 7) відшкодування шкоди; 8) компенсація моральної шкоди; 9) компенсація витрат; 10) виплата матеріальної допомоги; 11) перерахування заробітної плати у зв'язку з індексацією; 12) укладення трудового договору; 13) зміна правовідношення; 14) розірвання трудового договору; 15) зміна формулювання причини звільнення; 16) укладення колективного договору; 17) визнання наказу, розпорядження або дій власника чи уповноваженого ним органу незаконним; 18) інші способи, передбачені чинним трудовим законодавством.

Засобами захисту є: 1) позов; 2) звернення, яке може бути як в письмовій, так і в усній формі, до профспілки (якщо працівник є її членом), до КТС (якщо спір не підлягає безпосередньому розгляду в суді), до органів та інспекцій; 3) факт укладення колективного чи трудового договору; 4) самозахист трудових прав, який може здійснюватись у встановлених законом формах; 5) страйк та інші засоби, передбачені чинним законодавством [11, с. 41-42].

Отже, з'ясувавши, які елементи входять до структури правового механізму в цілому, та проаналізувавши особливості їх змістовного наповнення, інтерпретуємо отримані знання в сферу трудового права, зокрема, у контексті визначення категорії «механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці». З урахуванням того, що ця категорія за своєю природою є досить складною, пропонуємо розглядати її в різних аспектах та виділити в межах такої позиції інструментальний, нормативний, соціологічний та аксіологічний підходи.

В основі інструментального підходу безсумнівні твердження, що базисом даної категорії є юридичний інструментарій, який, в свою чергу, надає їй характер динамічної та функціональної категорії права.

Її основне категоріальне призначення полягає в забезпеченні практичного впливу на поведінку окремих індивідів та суспільства в цілому шляхом втілення нормативних приписів в правову реальність, а в контексті нашої теми дослідження – забезпечення належної реалізації трудових прав, зокрема, права на життя у сфері праці та усунення перешкод на шляху безперешкодного використання всього комплексу трудових прав, реалізація яких, в свою чергу, є неодмінною умовою забезпечення права на життя в галузі трудових правовідносин. Таким чином, механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці згідно інструментального підходу – це система діалектично поєднаних та внутрішньо узгоджених форм, способів, засобів правового захисту, а також норм і принципів права, за допомогою яких та у відповідності з якими створюються умови для ефективного використання працівниками всього комплексу трудових прав, що виступає основною гарантією належного забезпечення права на життя, з метою попередження та запобігання порушенням таких прав, а у випадку порушення – відновлення та відшкодування шкоди, заподіяної таким порушенням.

Механізм в аспекті нормативного підходу – це нормативна основа юридичної діяльності, а також правовий вектор правового регулювання. Його сутність полягає в тому, правовий захист в цілому та його практична реалізація зокрема в обов'язковому порядку здійснюється у відповідності з догмами права, які, в свою чергу, визначають форми, способи та засоби захисту. Натомість норми права, покладені в основу механізму здійснення захисту, представлені широким спектром правових актів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання трудових правовідносин. При цьому відповідні правові акти мають як загальний,

так і спеціальний характер, оскільки передбачені не лише галузевими нормами, зокрема, нормами трудового права, але й положеннями Основного Закону держави, який містить фундаментальні позиції щодо гарантування та власне здійснення захисту окремого комплексу прав людини.

Отже, механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці, з позицій нормативного підходу – це система нормативно-правових актів та індивідуальних актів правозастосування загального та спеціального характеру, що визначають, насамперед, комплекс трудових прав, гарантії їх ефективного та безперешкодного здійснення, заходи правового захисту з метою недопущення та попередження їх порушення, а в разі порушення – заходи, спрямовані на відновлення таких прав та відшкодування шкоди, заподіяної негативними наслідками.

Соціологічний аспект досліджуваної категорії полягає в наступному. Як вже було неодноразово наголошено, правовий механізм як феномен правової дійсності має практичне значення та функціональну спрямованість. В основі такого призначення об'єктивна та суб'єктивна спрямованість. Об'єктивна зумовлена правовою природою відповідного феномену, а суб'єктивна – означає підпорядкованість механізму потребам суспільства в цілому та окремих індивідів зокрема. В аспекті досліджуваної проблематики мова йде про підпорядкованість механізму основному праву людини – праву на життя. Фундаментальний характер останнього полягає в тому, що всі інші права людини, в тому числі і трудові, підпорядковані йому і в своїй сукупній єдності сприяють його забезпеченню. Оскільки саме по собі право на життя – декларативна норма, реалізація якої і ефективно здійснення якого неможливе без використання людиною комплексу всіх прав, які гарантовані їй державою.

Таким чином, з огляду на вище наведене варто констатувати, що з погляду соціологічного підходу механізм реалізації захисту – це об'єктивно сформована та нормативно визначена система юридичного інструментарію, використання якого має суб'єктивну підпорядкованість та застосовується в цілях забезпечення інтересів суспільства в цілому та потреб окремого індивіда зокрема.

Стосовно аксіологічного підходу зауважимо наступне. Категорії механізму правового захисту властива не лише функціональна спрямованість, але й наявність кінцевого цільового результату. Мета – це внутрішня іманентна властивість досліджуваного феномена. У даному випадку мета механізму опосередкована його ціннісним призначенням. В аспекті зазначеного варто згадати положення ст. 3 Конституції України, яка «визнає людину, її життя та здоров'я найвищою соціальною цінністю в державі» [12]. З огляду на трудові правовідносини, в межах яких реалізуються всі аспекти права на життя у поєднанні із здійсненням трудових прав працівниками, з точки зору аксіологічної позиції мова йде про сприятливе середовище для безперешкодної реалізації трудових прав, що в цілому відображає рівень забезпечення права на життя.

Отже, механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці з погляду аксіологічного підходу – це ефективно діюча система юридичного захисту, що реалізується в межах компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування у діалектичній єдності з принципами права з метою забезпечення безперешкодної реалізації працівниками прав у сфері праці у відповідності з їх індивідуальними потребами.

Висновки. Таким чином, розглянувши різні аспекти феноменологічної сутності механізму правового захисту та інтерпретувавши їх воедино, пропонуємо наступне термінологічне визначення. Механізм реалізації захисту

права на життя працівників у сфері праці – це система органічно та діалектично взаємопов'язаних нормативно-визначених засобів та способів, за допомогою яких у чітко встановлених формах та на всіх рівнях правового регулювання відносин у сфері праці здійснюється безперешкодна реалізація трудових прав працівників з метою недопущення їх порушення, а у випадку порушення – ефективний правовий захист в цілях їх поновлення, що знаходить своє відображення в діяльності всіх суб'єктів трудових правовідносин.

З'ясовано які елементи входять до структури правового механізму в цілому, та проаналізовано особливості їх змістовного наповнення та інтерпретовано отримані знання в сферу трудового права, зокрема, у контекст визначення категорії «механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці». З урахуванням того, що ця категорія за своєю природою є досить складною, пропонується розглядати її в різних аспектах та виділити в межах такої позиції інструментальний, нормативний, соціологічний та аксіологічний підходи.

Актуальність статті полягає в тому, що життя є не просто існуванням, а постійним розвитком людини в процесі праці, як особистості, члена суспільства. Саме тому механізм його захисту повинен бути завжди функціонуючим, діяти в процесі, а не тільки під час або після порушення цих прав. Відповідно, захист права на життя працівника в сфері праці включає в себе систему засобів, способів не тільки усунення та припинення, а й запобігання різного роду факторам, що можуть негативно вплинути на життя і здоров'я працівника в процесі трудової діяльності.

Обґрунтовується, що на основі теоретичних та галузевих напрацювань визначено елементний

склад (структуру) механізму реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці. Підкреслюється, що у контексті із способами та засобами захисту форма виступає об'єктивно об'єднуючим фактором. Застосування того чи іншого засобу, способу передбаченого на нормативному рівні можливо в рамках юридичної діяльності, оскільки лише у такому випадку відбуватиметься реалізація їх сутнісного призначення у практичному житті. Підкреслюється, що механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці – складна та динамічна категорія правової науки, що є складовим елементом механізму правового регулювання та походить від нього і безпосередньо пов'язана з механізмом забезпечення прав і свобод особи.

Функціональна характеристика будь-якої правової категорії, чи то явища правової дійсності, неможлива без етимологічного визначення, а також сутнісного розуміння дефініції, якою позначене відповідне явище. Ця особливість є загальновідомою для наукової сфери та рекомендованою для теоретичних досліджень правових питань. Це стосується і тематики, що є предметом відповідного дослідження.

Зазначається, що механізм реалізації захисту права на життя працівників у сфері праці є складна та динамічна категорія правової науки, тому пропонується розглядати її в різних аспектах та виділити в межах такої позиції: інструментального, нормативного, соціологічного та аксіологічного підходів.

Ключові слова: правовий механізм, правовий механізм захисту, форма захисту, засоби захисту, механізм реалізації права на життя працівника.

Yuzko T., Slugotska V. Theoretical and legal mechanism of protection of the right to life of an employee in the field of work

The relevance of the article is that life is not just existence, but the constant development of a man in the process of work as an individual, a member of society. That is why the mechanism of its protection must always be functioning, act in the process, and not only during or after the violation of these rights. Accordingly, the protection of the employee's right to life in the field of labor includes a system of means, methods not only to eliminate and terminate, but also to prevent various factors that may adversely affect the life and health of the employee in the course of work.

It is substantiated that on the basis of theoretical and branch developments the elemental composition (structure) of the mechanism of realization of protection of the right to life of employees in the field of work is defined. It is emphasized that in the context of methods and means of protection, the form is an objective unifying factor. The application of one or another means, the method provided for at the regulatory level is possible in the framework of legal activities, because only in this case will be the implementation of their essential purpose in practice. It is emphasized that the mechanism of protection of the right to life of employees in the field of labor is a complex and dynamic category of legal science, which is an integral part of the mechanism of legal regulation and derives from it and is directly related to the mechanism of individual rights and freedoms.

The functional characteristic of any legal category, or the phenomenon of legal reality, is impossible without an etymological definition, as well

as an essential understanding of the definition, which denotes the phenomenon. This feature is well known in the scientific field and recommended for theoretical research of legal issues. This also applies to topics that are the subject of relevant research.

It is noted that the mechanism of protection of the right to life of employees in the field of labor is a complex and dynamic category of legal science, so it is proposed to consider it in different aspects and distinguish within the following position: instrumental, normative, sociological and axiological approaches.

Key words: legal mechanism, legal mechanism of protection, form of protection, means of protection, mechanism of realization of the employee 's right to life.

Література

1. Отраднова О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія. Київ, 2014. 328 с.
 2. Толковый словарь русского языка: в 4-х т.: собр. соч. Под ред. Д. Н. Ушакова. Москва, 2004. Т. 2. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Словарь_Ушакова.
 3. Альберда Т.Г. Механізм як загальнонаукова і правова категорія («право-

вий механізм»). Молодий вчений. 2013. № 2 (02). С. 64–68.

4. Волинка К.Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2000. 14 с.

5. Гетьманцева Н.Д. До питання про метод правового регулювання трудових відносин. Право України. 2011. № 5. С. 224–230.

6. Гетьманцева Н. Д. Особливості правового регулювання трудових відносин: монографія. Чернівці, 2015. 592 с.

7. Бутылин В. Н. Основы государственно-правового механизма охраны конституционных прав и свобод. Журнал российского права. 2001. № 12. С. 45–46.

8. Шишкин С.А. Состязательность в судебном механизме защиты гражданских прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Москва, 1996. 23 с.

9. Вавженчук С. Я. Охорона та захист трудових прав працівників: підручник. Харків, 2016. 560 с.

10. Князева Н. А. Правовые средства и формы защиты трудовых прав работников: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Воронеж, 2015. 215 с. URL: <https://docplayer.com/45573067-Князева-natalya-aleksandrova-pravovye-sredstva-i-formy-zashchity-trudovuyh-prav-rabotnikov.html>.

11. Гетьманцева Н. Д., Козуб І. Г. Засіб, спосіб і форма захисту трудових прав. Адвокат. 2009. № 11 (110). С. 37–42.

12. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр.